

TYÖRAUHAUUDISTUS JA MUUT ALKUVUODEN MUUTOKSET

PERUSOPETUSLAISSA, LUKIOLAISSA, AMMATILLISESTA KOULUTUKSESTA ANNETUSSA LAISSA JA AMMATILLISESTA AIKUISKOULUTUKSESTA ANNETUSSA LAISSA 1.1.2014 VOIMAAN TULLEET MUUTOKSET

Vaaralliset esineet kielletään

Oppilas tai opiskelija ei saa tuoda kouluun tai oppilaitokseen eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty. Käytämme niistä tässä kirjeessä käsitettä *kielleyt esineet ja aineet*.

Alaikäisiltä kiellettyjä ovat muun muassa alkoholilain sekä tupakkalain mukaiset tuotteet. Kaikilta on kielletty muun muassa toisen vahingoittamiseen soveltuvat esineet tai aineet, kuten teräaseet ja muut viiltämiseen tai pistämiseen soveltuvat esineet, patukat, pamput, ketjut, jouset, vaijerit, pesäpallomailat ja muut näihin rinnastettavat lyömiseen soveltuvat esineet, tikat, kuulat ja muut näihin rinnastettavat heittämiseen soveltuvat esineet, syövyttävät sekä toisen vakavaan vahingoittamiseen taikka lamauttamiseen soveltuvat aineet, ilma-aseet, jousitoimiset aseet, harppuunat, ritsat, puhallusputket ja muut näihin rinnastettavat ampumiseen soveltuvat esineet ja terveydelle vaaralliset laserosoittimet. Myös ampuma-asetta tai räjähtävää esinettä erehdyttävästi muistuttavien esineiden tuominen kouluun on kielletty. Tarkemmat säädökset löytyvät järjestyslaista, ampuma-aselaista, laista räjähdysvaarallisista aineista, räjähdeasetuksesta, alkoholilaista ja tupakkalaista.

Kielto koskee myös kaikkia muita sellaisia esineitä ja aineita, joilla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta tai jotka erityisesti soveltuvat omaisuuden vahingoittamiseen ja joiden hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä.

Näistä esineistä ja aineista sekä niiden säilytyksestä koulupäivän aikana voidaan määrätä tarkemmin koulun järjestyssäännöissä ja vastaavissa määräyksissä. Välittömästi koulun työpäivän jälkeen alkavaan harrastukseen liittyvä tarve ottaa esimerkiksi pesäpallomaila tai harrastukseen tarkoitetut kuulat kouluun, voidaan järjestyssäännöissä sallia tilanteissa, joissa ei ole epäilystä siitä, että niitä käytettäisiin muuhun tarkoitukseen.

Tarkastusoikeuden sekä poisotto-oikeuden perusteet

Poisotto-, voimankäyttö- ja tarkastusoikeus eivät velvoita opettajia ja rehtoreita, vaan ne antavat heille mahdollisuuden toimia, mikäli se arvioidaan välttämättömän tärkeäksi sekä riittävän turvalliseksi.

Pois ottaminen, tarkastaminen ja voimakeinojen käyttö ovat aina viimesijaisia ja poikkeuksellisia keinoja puuttua oppilaiden ja opiskelijoiden ei-toivottuun käyttäytymiseen ja turvallisuuden vaarantumiseen. Ennen niihin turvautumista on ensin käytettävä kaikki mahdolliset lievemmat keinot. Pääsääntöisenä menettelynä uhkaavissa tilanteissa on jatkossakin poliisin hälyttäminen paikalle.

Pois ottaminen ja tarkastaminen on kouluissa ja oppilaitoksissa suunniteltava ja ohjeistettava. Niihin liittyvät toimet on toteutettava mahdollisimman turvallisesti. Tilanteissa ei saa puuttua oppilaan tai opiskelijan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen enempää kuin on välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi.

Esineiden ja aineiden haltuun ottamisessa ja oppilaan tai opiskelijan tarkastamisessa on noudatettava hienotunteisuutta.

Jos opettaja tai rehtori turvautuu pois ottamisessa voimakeinoin, hänen tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen tai koulutuksen järjestäjälle.

Oppilaan tai opiskelijan tarkastaminen ja esineiden ja aineiden haltuun ottaminen tulee aina kirjata.

Haltuun ottamisesta ja tarkastamisesta on ilmoitettava alaikäisen oppilaan tai opiskelijan huoltajille mahdollisimman pian. Suositeltavaa on olla yhteydessä huoltajaan ennen toimenpidettä, jos se on mahdollista.

Opettajan ja rehtorin oikeudet ja velvollisuudet tarkastuksissa ja pois ottamisissa

Opetuksen tai muun koulun tai oppilaitoksen toiminnan aikana rehtorilla tai opettajalla on yksin tai yhdessä oikeus pyytää oppilasta tai opiskelijaa antamaan pois kielletty tai vaarallisena pidetty esine. Ellei hän anna pyydettyä esinettä tai ainetta, opettaja ja rehtori saavat yksin tai yhdessä ottaa sen haltuunsa oppilaalta tai opiskelijalta.

Oppilaan tai opiskelijan omaa tai muiden turvallisuutta vaarantavan esineen tai aineen pois ottamisen yhteydessä opettaja ja rehtori voivat käyttää välttämättömiä voimakeinoja, jos oppilas tai opiskelija koettaa välttää haltuun ottamisen vastarintaa tekemällä. Välttämättömien voimakeinojen on oltava oikeassa suhteessa oppilaan tai opiskelijan ikään ja tilanteen uhkaavuuteen tai vastarinnan vakavuuteen sekä tilanteen kokonaisarviointiin.

Hallituksen esityksen mukaan pois ottamisessa voidaan käyttää esimerkiksi oppilaan kiinni pitämistä. OAJ korostaa, että mikäli vastarinta on voimakasta ja poisottaminen välttämätöntä on suositeltavaa pyytää poliisi paikalle. Poisottaminen on aina voitava toteuttaa turvallisesti.

Perusopetuksen oppilaalta saa pyytää ja ottaa pois välttämättömiä voimakeinoja käyttäen lisäksi myös esineitä ja aineita, joita käytetään oppimisen tai opetuksen häiritsemiseen. Hallituksen esitys korostaa, että perusopetuksessa häirinnän on oltava tosiasiallista, ennen kuin esineen tai aineen voi ottaa pois. Niitä ei saa ottaa sillä perusteella, että niitä mahdollisesti voidaan käyttää häirintään. Esimerkiksi vain oppilaalta, joka aiheuttaa häiriötä kännykällään, voidaan ottaa kännykkä pois.

Lukiossa ja ammatillisessa koulutuksessa tai aikuiskoulutuksessa häiritsevän esineen poisotto-oikeutta ei ole. Siellä on pois ottamisen sijaan pyydettävä häiritsevää opiskelijaa poistumaan esineineen ja aineineen. Opiskelija voidaan tällöin poistaa tarvittaessa voimakeinoin, jos hän vastustaa poistumismääräystä.

Haltuunotossa tai opiskelijan poistamisessa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä.

Oikeus tarkastaa oppilaan tai opiskelijan tavarat

Opettajalla ja rehtorilla on oikeus opetuksessa tai muussa koulun tai oppilaitoksen toiminnassa tarkastaa oppilaan tai opiskelijan mukana olevat tavarat (mm. kassit, penaalit), hänen hallinnassaan olevat koulun tai oppilaitoksen säilytystilat (mm. kaapit, pulpetti) ja päällisin puolin hänen vaatteensa (mm. taskut, lompakko) sellaisen kielletyn tai vaarallisen esineen tai aineen haltuun ottamiseksi, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta, jos

1. tällaisen esineen tai aineen hallussapito on ilmeistä ja
2. oppilas tai opiskelija pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole.

Tarkastamisessa ei saa käyttää voimakeinoja.

Oppilaalle tai opiskelijalle on ennen tarkastusta ilmoitettava tarkastuksen syy ja sen perustelu.

Kriteeri ”on ilmeistä” ei mahdollista ennakoivaa tai varmuuden vuoksi tapahtuvaa tarkistamista. Ilmeisyyskriteeri täyttyy hallituksen esityksen mukaan opettajan tai rehtorin omasta näköhavainnosta tai muuten saatujen luotettavien tietojen perusteella. Muu luotettava tieto voi olla toisen oppilaan tai koulun henkilökuntaan kuuluvan näköhavainto tai oppilaan omaisen tai toisen viranomaisen (mm. sosiaalitoimi) ilmoitus.

Tarkastajan on oltava oppilaan tai opiskelijan kanssa samaa sukupuolta. Tarkastuksessa tulee olla tarkastajan lisäksi läsnä myös toinen täysi-ikäinen koulun tai oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva. Tämän saa oppilas tai opiskelija pyynnöstään valita, jos valituksi tullut henkilö on mahdollista saada paikalle. Näistä tarkastuksen suorittamistavoista voidaan poiketa, mikäli asian kiireellinen luonne ja turvallisuus ehdottoman välttämättömästi sitä vaativat.

Tarkastaminen suositellaan hallituksen esityksessä toteutettavaksi rehtorin huoneessa tai käytävällä, kun muut oppilaat tai opiskelijat ovat jo menneet luokkiin. Laukkua tutkittaessa sen sisältöä ei pidä paljastaa muille oppilaille tai opiskelijoille.

Tarkastusta tehtäessä on syytä muistaa, että oikeutta esineen tai aineen pois ottamiseen oppilaan tai opiskelijan vaatetuksen ja ihon väliseltä alueelta ei ole edes silloin, kun sijainnista on varma tieto. Tällöin pois ottaminen kuuluu aina poliisille. Opettajalla tai rehtorilla ei ole oikeutta näin laajaan henkilötarkastukseen.

Samoin poliisille kuuluu aina vaatteiden päällisin puolin tunnustelu erogeeniseksi luokiteltavien alueiden kohdalta. Näiden alueiden tunnustelu on hallituksen esityksessä luokiteltu selvästi hienotunteisuuden vastaiseksi ja kielletty koulun henkilöstöltä.

Tarkastusta tehtäessä on oltava erityisen varovainen ja otettava huomioon, ettei esimerkiksi ilmeinen teräase aiheuta vahinkoa tarkastettavalle tai tarkastajalle.

Tarkastusoikeus ei ulotu edes perusopetuksessa häiritsevän esineen tai aineen etsintään. Häiritsevistä esineistä tai aineista ei voi olla epäilyjä, koska kyseessä on aina tilanne, jossa sitä on käytetty häirintään ja näin ollen aineen tai esineen hallussapito on varmaa eikä tarkastusta tarvita.

Haltuun otettujen kiellettyjen ja vaarallisten esineiden ja aineiden luovuttaminen ja hävittäminen

Haltuun otetut kielletyt tai vaaralliset esineet tai aineet luovutetaan oppilaalle tai opiskelijalle tai hänen huoltajalleen mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kyseisen työpäivän päätteeksi. Oppilaitoksissa luovutus opiskelijalle itselleen tapahtuu aina työpäivän päätyttyä. Vain huoltajalle voidaan luovuttaa esimerkiksi alaikäiseltä pois otetut tupakkatuotteet ja alkoholi sekä tuotteet, joiden alaikäiselle luovuttamisen ei arvioida olevan turvallista niiden käyttötarkoitus huomioon ottaen.

Luovutus oppilaan, opiskelijan ja huoltajan sijaan tulee tehdä poliisille välittömästi aina silloin, kun on kyse huumausaineista, ampuma-aseista, aseiden osista tai muusta vastaavasta, kuten lainsäädännössä julkisella paikalla tai muutoin kielletyksi säädetystä aineista ja esineistä.

Luovutukseen asti esine tai aine tulee säilyttää huolellisesti.

Jos huoltaja ei kolmen kuukauden kuluessa esineen tai aineen huostaanottoa koskevasta ilmoituksesta nouda sitä, se voidaan todisteellisesti, esimerkiksi todistajan läsnäollessa, hävittää. On suositeltava, että ennen tätä vielä ilmoitetaan huoltajalle hävittämisestä, ellei tiettyyn päivämäärään mennessä esinettä tai ainetta noudeta.

Esineiden ja aineiden luovuttaminen ja hävittäminen tulee aina kirjata.

Peruskoulussa häirintään käytetyn esineen tai aineen luovuttaminen

Peruskoulussa pois otettu häirintään käytetty esine tai aine tulee luovuttaa oppilaalle oppitunnin tai koulun tilaisuuden päättymisen jälkeen. Vain jos on todennäköistä, että häirintä oppitunnin jälkeen jatkuu, esine tai aine voidaan luovuttaa oppilaalle viimeistään työpäivän päättyessä.

Järjestyssäännöt päivitettävä ja kurinpitosuunnitelma laadittava (ei koske aikuisten koulutusta)

Opetuksen tai koulutuksen järjestäjän tulee opetussuunnitelman yhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kurinpitokeinojen ja perusopetuksessa myös kasvatuskustelun käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Opetushallituksen tulee opetussuunnitelman perusteissa antaa määräykset suunnitelmien laatimisesta siten, että opetuksen ja koulutuksen järjestäjä voi ottaa suunnitelman käyttöön viimeistään 1.8.2016.

Opetuksen ja koulutuksen järjestäjä saa järjestyssäännöissä ja muissa järjestysmääräyksissä antaa nyt myös määräyksiä vaarallisista tai kielletyistä esineistä tai aineista sekä niiden käytöstä ja säilytyksestä koulun tai oppilaitoksen toiminnassa.

Lisäksi perusopetuksessa voidaan antaa määräyksiä koulun tilojen siisteydestä huolehtimisesta.

Järjestyssäännöt ovat voimassa ajan, jolloin oppilas tai opiskelija osallistuu opetussuunnitelman tai opetuksen järjestäjän vuosisuunnitelman mukaiseen opetukseen tai toimintaan.

Sivistysvaliokunta esitti lisäksi mietinnössään, että Opetushallitus laatisi valtakunnalliset mallijärjestyssäännöt. Mallijärjestyssäännössä pitäisi ohjeistaa myös kännyköiden käytöstä koulun ja oppilaitoksen toiminnassa.

Erottaminen ja opiskelusta pidättäminen päätettävä monijäsenisessä toimielimessä

Koulusta, oppilaitoksesta tai asuntolasta erottamista ja opiskelusta pidättämistä koskevat päätökset voi tehdä vain monijäseninen toimielin.

Kirjallisen varoituksen antamisesta voi opetuksen tai koulutuksen järjestäjän niin päättäessä päättää myös koulun tai oppilaitoksen rehtori.

Osallisuuden lisääminen

Jokaisella peruskoululla on oltava oppilaista muodostuva oppilaskunta ja oppilaitoksilla opiskelijoista muodostuva opiskelijakunta. Oppilaskunta voi olla useamman koulun yhteinen ja opiskelijakunta useamman oppilaitoksen yhteinen. Oppilas- ja opiskelijakuntatoiminnan lisäksi opetuksen ja koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että kaikille oppilaille ja opiskelijoille annetaan myös muulla tavoin mahdollisuus osallistua koulun tai oppilaitoksen toimintaan ja kehittämiseen sekä ilmaista mielipiteensä oppilaiden tai opiskelijoiden asemaan liittyvistä asioista.

Vaikka oppilas- ja opiskelijakuntaa on kuultava ennen opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä järjestyssääntöjen vahvistamista sekä ennen muita oppilaiden tai opiskelijoiden asemaan olennaisesti vaikuttavia päätöksiä tehtäessä, on myös kaikille oppilaille ja opiskelijoille järjestettävä mahdollisuus osallistua näiden suunnitelmien ja järjestyssääntöjen valmisteluun.

Oppilaiden ja opiskelijoiden osallisuus sekä oppilas- ja opiskelijakunnan toiminta on suunniteltava opetussuunnitelman ja koulun vuosisuunnitelman laadinnan osana tai yhteydessä, jotta osallisuudesta ja sen edistämisestä tulee osa koulun toimintaa ja toimintakulttuuria.

Opetuksen ja koulutuksen järjestäjän on myös määräajoin selvitettävä oppilaiden, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa näkemyksiä koulun ja opetuksen järjestäjän toiminnasta.

Aikuiskoulutuksessa, toisin kuin edellä on todettu, koulutuksen järjestäjän tulee ainoastaan varata opiskelijoille mahdollisuus osallistua koulutuksen kehittämiseen sekä kuulla opiskelijoita ennen opintoihin ja muihin opiskelijoiden asemaan olennaisesti vaikuttavien päätösten tekemistä.

Vahingonkorvauslakia noudatetaan kouluissa ja oppilaitoksissa tapahtuneissa vahingoissa

Oppilaan tai opiskelijan vahingonkorvausvelvollisuus koulun tai oppilaitoksen toiminnassa tapahtuneissa vahingoissa ratkaistaan vahingonkorvauslain mukaisesti. Perusopetuksessa vahingoista tulee ilmoittaa oppilaan huoltajalle tai tämän muulle lailliselle edustajalle.

Perusopetuksessa koulun opettaja tai rehtori voi myös kasvatuksellisista syistä määrätä oppilaan puhdistamaan tai uudelleen järjestämään koulun omaisuuden tai tilan, jonka oppilas on tahallaan tai huolimattomuuttaan liannut tai saattanut epäjärjestykseen, jos tekijä on varmasti tiedossa ja yksilöitävissä. Tehtävä tulee suorittaa valvotusti eikä tehtävä saa olla oppilaan iän ja kehitystason huomioon ottaen oppilaalle vaarallinen tai raskas eikä sen suorittaminen saa kestää enempää kuin kaksi tuntia. Oppilas ei voi tehtävän suorittamisen vuoksi jäädä pois opetuksesta. Jos tehtävä suoritetaan oppilaan työpäivän ulkopuolella, siitä tulee ilmoittaa oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Tehtävän

suorittaminen on otettava huomioon, kun päätetään tämän lain mukaisista kurinpitotoimista sekä lasketaan korvattavan vahingon määrää, mikäli lisäksi vaaditaan vahingonkorvauksia.

Lukioon kolmen päivän epäämisoikeus

Ammatillisen koulutuksen lainsäädäntöä vastaavasti lukiossakin opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä turvaamistoimena enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

VAIN PERUSOPETUSTA KOSKEVAT MUUT UUDET SÄÄDÖKSET

Tiedon kuljettava kotiin häirinnästä

Koulun opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta niihin syyllistyneen ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Ilmoitusvelvollisuuden tavoitteena on tuoda esiin koulussa tapahtuvan kiusaamisen ja häirinnän lisäksi myös koulumatkalla esiin tulevat kiusaamis- ja häirintätapaukset, mikä edesauttaa kokonaistilanteen selvittämistä ja tehostaa kodin ja koulun välistä yhteistyötä.

Huoltajien tulee selvittää koulumatkoilla tapahtuneet asiat. Koululla ei ole toimivaltaa määrätä rangaistuksia eivätkä järjestyssäännöt ole voimassa koulumatkoilla. Koulun henkilökunta voi kuitenkin tukea huoltajia tarjoamalla esimerkiksi psykologin tai kuraattorin osaamista tueksi asian kokonaisvaltaiseen selvittämiseen, jos koulu arvioi sen tarpeelliseksi.

Kasvatuskeskustelu ensisijainen puuttumiskeino

Oppilas, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestystä, menettelee vilpillisesti tai kohtelee muita oppilaita tai koulun henkilökuntaa epäkunnioittavasti tai heidän ihmisarvoaan loukkaavasti, voidaan ensisijaisesti määrätä osallistumaan yhteensä enintään kaksi tuntia kestäväan kasvatuskeskusteluun. Kasvatuskeskustelusta ei ole säädetty kurinpitosäädösten alla, vaan se on kirjattu omaksi erilliseksi puuttumiskeinoksi.

Kasvatuskeskustelu voidaan järjestää kerralla tai useammassa osassa koulupäivän aikana tai sen ulkopuolella. Keskustelu on pyrittävä järjestämään mahdollisimman pian tapahtuneen jälkeen.

Kasvatuskeskustelussa yksilöidään siihen johtanut teko tai laiminlyönti yhdessä oppilaan kanssa ja tarvittaessa selvitetään laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä keinot, joilla käyttäytymistä ja oppilaan hyvinvointia voidaan koulussa parantaa. Tavoitteena on saada oppilas jatkossa toimimaan toisin. Kasvatuskeskusteluun määrää koulun opettaja tai rehtori. Keskusteluun voivat kuitenkin osallistua myös muut oppilaan opetukseen tai oppilashuoltoon osallistuvat henkilöt. Keskustelu tulee kirjata, ja siitä on ilmoitettava oppilaan huoltajille. Huoltajalle tulee varata mahdollisuus osallistua kasvatuskeskusteluun tai osaan siitä, jos se katsotaan tarpeelliseksi esimerkiksi oppilaan käyttäytymisen ja sen syiden selvittämiseksi sekä asian korjaamiseen liittyvien oikeiden keinojen löytämiseksi.

Mikäli oppilas jatkaa epäasiallista käyttäytymistä kasvatuskeskustelun jälkeen, hänet voidaan määrätä uudelleen kasvatuskeskusteluun tai jälki-istuntoon, jos sitä pidetään perusteltuna. Myös kurinpitorangaistuksia (kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen) voidaan käyttää, kun niiden edellytykset täyttyvät.

Jälki-istunnossa voi teettää tehtäviä

Jälki-istunnossa voidaan teettää kirjallisia tai suullisia tehtäviä, harjoituksia ja tehtäviä, joiden tulee olla kasvatusta, opetusta ja kehitystä tukevia, oikeassa suhteessa oppilaan tekoon tai laiminlyöntiin sekä ikä ja kehitystaso huomioon ottaen oppilaalle sopivia.

Oppilaalle voidaan siis määrätä tehtäviä, jotka tukevat sellaisia kasvatuksellisia tavoitteita, joilla voidaan estää jälki-istuntoon johtaneen toiminnan toistuminen tai jatkuminen. Kyse voi olla esimerkiksi yhteisöllisyyttä tai osallisuutta edistävästä toiminnasta, kuten avustamisesta yhteisen toiminnan järjestämisessä. Valiokunnan mielestä tämän tyyppisessä tehtävässä kasvatukselliset keskustelut voivat joissakin tapauksissa korostua myönteisemmässä hengessä ja siten onnistuneemmin kuin esimerkiksi hiljaa istumalla. Valiokunta painottaa, että jälki-istunnon tehtävien tulee olla oikeassa suhteessa oppilaan tekoon tai laiminlyöntiin sekä ikä ja kehitystaso huomioon ottaen oppilaalle sopivia. Jälki-istunto ei kuitenkaan missään tapauksessa saa olla työrangaistus.

Oppilas voidaan myös edelleen velvoittaa istumaan hiljaa jälki-istunnon ajan.

Jälki-istuntoa ei voida miltään osin järjestää siten, että oppilas joutuisi sen seurauksena jäämään pois opetussuunnitelman tai muiden koulun suunnitelmien mukaisesta opetuksesta.

Täsmennyksiä rangaistusten määräämisen toimivaltaan

Rangaistusten määräämisen toimivaltasäännöksiä on täsmennetty. Perusopetuslaissa oppilaan opettajan sijaan käytetään termiä koulun opettaja. Näin ei ole enää epätietoisuutta siitä, voiko muukin kuin oppilasta opettava opettaja

esimerkiksi välitunnilla määrätä jälki-istuntoa. Rehtorille säädettiin myös jälki-istunnon antamista koskeva toimivalta, joka tähän asti rehtorilta on laista puuttunut.

Kurinpidollisten ja kasvatuksellisten toimien seuraaminen

Opetuksen järjestäjän tulee seurata kasvatuskustelun, kurinpidollisten toimien, häiritsevän ja turvallisuutta vaarantavan oppilaan poistamisen, esineiden ja aineiden haltuunotto-oikeuden sekä oppilaan tavaroiden haltuunotto-oikeuden käyttöä ja toimien kehittymistä. Koulukohtaiset tiedot suositellaan käsiteltäväksi määrääjain koulukohtaisessa oppilashuoltoryhmässä.

Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetus

Sairaalassa potilaana olevalle oppilaalle järjestetään opetusta sairaalassa siinä määrin kuin se hänen terveydentilansa huomioon ottaen on mahdollista.

Avohoidossa olevan oppilaan opetus järjestetään pääsääntöisesti oppilaan omassa koulussa. Jos se ei ole kuitenkaan koulun omista tukitoimista huolimatta oppilaan edun mukaista, hoidosta vastaavan sairaalan sijaintikunta järjestää **oppivelvolliselle** oppilaalle opetusta ja tukea siinä määrin kuin se hänen terveytensä, pedagogiset erityistarpeensa ja erikoissairaanhoidon hoidolliset ja kuntoutukselliset toimenpiteet huomioon ottaen on perusteltua. Myös kunnat, joissa sijaitsee erikoissairaanhoidon muu toimintayksikkö, voivat järjestää opetusta avohoidossa olevalle oppilaalle.

Tällaisissa tilanteissa hoidosta vastaavan sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunta ja oppilaan opetuksen järjestäjä sekä oppilaan kotikunta sopivat yhdessä oppilaan opetuksen järjestämisestä. Ennen päätöstä heidän on kuultava oppilasta, tämän huoltajia tai muuta laillista edustajaa, oppilaan opetuksen järjestäjää sekä oppilaan oppilashuollosta vastaavia henkilöitä. Mikäli sopimukseen ei jostain syystä päästä, päätöksen tekee hoidosta vastaavan sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunta. Tällaisessa tapauksessa voi päätökseen hakea muutosta oikaisuvaatimuksella ja kunnallisvalituksella.

Tällainen erikoissairaanhoitoa tarvitsevan oppilaan opetuksen järjestämistä koskeva sopimus voidaan tehdä heti, kun oppilas on saanut lähetteen. Tämä johtuu siitä, että laki edellyttää erityistä huomiota kiinnitettävän nivelvaiheissa annettavaan opetukseen. Erikoissairaalahoitoon pääsyä odottava tai sieltä omaan kouluun palaava oppilas on oikeutettu siirtymisen kannalta välttämättömään tukeen opetuksessaan kaikissa nivelvaiheissa. Sen järjestäminen on opetuksen järjestäjän ja hoidosta vastaavan sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunnan yhteisellä vastuulla.

Hallituksen esityksen mukaan tukitoimista sovitaan tapauskohtaisesti. Kevyimmillään ne voivat koostua konsultaatiosta ja suunnittelusta, mutta myös raskaammat tukimuodot ovat mahdollisia, esimerkiksi sairaalakoulun henkilökunnan jalkautuminen oppilaan omaan kouluun tai oppilaan osallistuminen tukijaksolle sairaalaopetukseen.

Mikäli oppilaan opetuksen järjestäjä on muu kuin oppilaan hoidon aikainen kotikunta, myös kotikuntaa tulee kuulla.

Erikoissairaanhoidossa annettavaan opetukseen päätyttyä oppilaan tulee voida palata siihen opetukseen, johon hän osallistui ennen siirtymistään.

Erikoissairaanhoidossa oleva oppilas on oikeutettu perusopetuslain mukaisiin koulukuljetusetuihin.

Näiden säädösmuutosten johdosta muutettiin myös erikoissairaanhoidossa olevan, koulukotiopetuksen tai lastensuojelun vuoksi sijoitetun oppilaan korvauksia koskevia säädöksiä kunnan peruspalveluiden valtionosuudesta annetussa laissa. Jatkossa muun muassa avohoidossa olevan oppilaan opetuksen sekä nivelvaiheissa annettavan tuen rahoitus rinnastuvat sairaalassa annettavaan opetukseen. Nivelvaiheissa annettu tuki laskutettaisiin kuitenkin tosiasiallisia toteutuneita kustannuksia vastaavasti. Koska nivelvaiheessa annettava tuki sovitaan yhdessä osapuolten kesken, pidettiin tätä menettelyä oikeudenmukaisena.